

Verktyg för en samstämmig politik

Faktablad 2 av 6: Sammanfattning av kapitlet "EU insitutional framework: the PCD toolbox" i rapporten *Spotlight on EU Policy Coherence for Development*.

För att kunna uppnå målet om utrotad fattigdom krävs en samstämmig politik där alla verktyg, policies och resurser används för att främja utveckling. Det slås också fast i artikel 208 av Lissabonfördraget som utgör den viktigaste grunden för EU:s samstämmighetspolitik – PCD (Policy Coherence for Development). För att leva upp till de åtaganden som EU gjort för en samstämmig politik krävs ett stort mått av politisk vilja. Men det finns också en rad olika instrument som kan användas. Här presenteras några exempel.

Juridiska åtaganden

Förutom artikel 208 i Lissabonfördraget finns det andra juridiska bestämmelser som kan användas för att främja en samstämmig politik. Paragraf 12 i Cotonou-avtalet, som rör samarbetet mellan EU och länder i Afrika, Karibien och Stilla-havsområdet (AVS-länderna), refererar till EU:s samstämmighetspolitik PCD. Paragrafen ger AVS-länderna möjlighet att komma med synpunkter och förslag kring utformningen av EU:s politik som kan påverka dem.

I EU:s handels- och associeringsavtal finns det paragrafer om mänskliga rättigheter som möjliggör att avtalet hävs om det sker systematiska och allvarliga övergrepp mot mänskliga rättigheter. I praktiken används dessa verktyg nästan aldrig.

Utformning av politik och program

Konsekvensanalysbedömningar är verktyg för att analysera vilka konsekvenser en föreslagen policy bedöms leda till och brukar innehålla rekommendationer om hur man ska tackla de negativa konsekvenserna. Sedan 2009 säger EU:s riktlinjer att EU-kommissionen i alla sina konsekvensanalyser ska titta på ett förslags möjliga påverkan på utvecklingsländer, och om det är i linje med målen för EU:s utvecklingspolitik. Dessa bedömningar, som skulle kunna vara ett viktigt instrument för en mer samstämmig politik, används i väldigt liten utsträckning. En granskning av CONCORD Danmark visar att EU inte lever upp till sitt åtagande. Av 164 konsekvensanalyser som gjorts mellan åren 2009-2011 bedömde CONCORD Danmark att 77 var relevanta för utvecklingsländer. Men bara sju av dessa tittade på påverkan på utvecklingsländer. Ett annat problem är att analyserna ofta görs så sent att slutsatserna inte kan påverka utformningen av politiken.

Inter-service consultations används mellan olika delar av EU-kommissionen under hela processen att ta fram en ny policy. Det betyder att de olika direktoratet ('departement') ges möjlighet att kommentera de policies som tas fram av andra direktorat. Det här är en viktig process för att se till att PCD finns på dagordningen redan från början i processen.

Kontaktpersoner för PCD finns på relevanta direktorat inom EU-kommissionen och inom EU:s utrikestjänst (EEAS). De kan – om de ges mandat och stärkt kapacitet – spela en viktig roll i arbetet med t ex konsekvensbedömningar.

Landstrategierna som EU-kommissionen tar fram för de olika länder man samarbetar med (CSP), samt de riktlinjer som finns för att ta fram program, hänvisar till PCD. Dessa bör användas för att garantera att man gör en analys av samstämmigheten och tar fram förslag på hur denna kan stärkas när man utarbetar strategier och program. Dialog med CSOs i utvecklingsländer är viktigt för att kritiska röster ska höras. De halvtidsavstämningar som görs bör också särskilt titta på samstämmighet.

Rapportering

Vartannat år tar EU-kommissionen fram en rapport om samstämmighet. Som en del i detta arbete får medlemsstaterna svara på en enkät om PCD. Dessa skulle kunna fungera som utgångspunkt för dialog om samstämmighet mellan olika departement, och

*En samstämmig politik kräver ansvar och åtagande på högsta politiska nivå. Catherine Ashton och José Manuel Barroso.
Foto: EU-kommissionen.*

med parlament och civilsamhälle. För detta krävs att enkäten frågar efter såväl positiva som negativa konsekvenser av policy, samt att enkätsvaren offentliggörs.

EU-parlamentets rapportör för PCD

I EU-parlamentet finns en särskild rapportör för PCD med ansvar för att främja ökad samstämmighet. Rapportören ansvarar för att ta fram en rapport om PCD vartannat år. Inom EU-parlamentet finns ett relativt svagt politiskt stöd för PCD, inte minst utanför utvecklingsutskottet. Det behövs därför sätt att involvera fler parlamentariker i arbetet med PCD, till exempel genom ett tvärutskott med parlamentariker från olika utskott.

EU:s ombudsman

EU:s ombudsman har PCD som en del av sitt mandat. Men då målkonflikterna i förhållande till PCD rör policy snarare än ett specifikt agerande från EU:s sida har det varit svårt att använda ombudsmannen för att driva målkonflikter. En särskild ombudsman med ansvar för PCD skulle därför vara mer effektivt.

Rekommendationer

Det krävs flera åtgärder på olika nivåer för att åstadkomma en samstämmig politik för utveckling.

Politisk åtaganden på högsta politiska nivå

- EU-kommissionens ordförande bör ansvara för PCD med stöd av EU:s «utrikesminister» (EU:s höga representant för utrikesfrågor och säkerhetspolitik) och utvecklingskommissionären.
- Ministrar från EU:s medlemsstater måste ha kunskap och politisk vilja att leva upp till PCD.
- EU-parlamentet måste följa upp PCD.

Stärkt kapacitet och resurser

- EU-kommissionens direktorat för utveckling och samarbete (DEVCO) bör ges resurser och mandat för att kunna delta i ett tidigt stadium av policyutformning och konsekvensanalyser och ges tid att konsultera andra relevanta aktörer.
- Kapaciteten för att arbeta med PCD bör stärkas bland personal inom olika delar av EU-kommissionen, EEAS och i EU:s medlemsstater.
- EU-parlamentets roll för att säkra PCD bör stärkas genom att PCD-rapportören ges resurser för att stärka sekretariatet och underlätta en stödgrupp för PCD i parlamentet.

Bättre analys och inkluderande processer

- Processen för att ta fram och utvärdera landsstrategier (CSP) bör användas för att samla information och analysera konsekvenserna av

EU:s politik på utvecklingsländer och utgöra grund för rekommendationer för ökad samstämmighet. Breda diskussioner och deltagande i utvecklingsländer krävs för att PCD ska bli en integrerad del i utformningen av EU:s politik.

- EU-kommissionen bör ha ett system för att samla information och analys rörande politikens konsekvenser i syfte att förbättra politikutformningen och ändra befintliga policy.
- Konsekvensanalysbedömningar bör genomföras av större transparens och deltagande av CSOs innan, under och efter genomförandet. De måste genomföras i god tid så att slutsatserna kan påverka politikens utformning.
- Alla EU-policy bör integrera PCD och referera till Lissabonfördragets artikel 208.

Reagera och rätta till

- Det måste finnas system för att rätta till en policy som får negativa konsekvenser för hållbar utveckling och mänskliga rättigheter i utvecklingsländer. En formell klagomekanism bör inrättas i alla regelverk och policy för att adressera och utreda negativa konsekvenser av EU:s politik. Denna bör vara öppen för både medborgare och grupper som påverkas av EU:s politik.
- Om denna mekanism inte fungerar bör man kunna gå vidare till en särskild ombudsman med ansvar för PCD.

Hela rapporten och alla faktablad hittar du på www.concord.se eller coherence.concordeurope.org